

**MAKTABGACHA TA'LIM TASHKILOTIDA ICHKI NAZORAT VA
MONITORING ORQALI SOG'LOM MUHITNI TA'MINLASH**

*Toshkent viloyati Parkent
tumani 2-sonli DMTT direktori
Ortiqboyeva Nargiza Nomozovna*

Annotatsiya: Mazkur maqolada maktabgacha ta'lim tashkilotida ichki nazorat va monitoring orqali sog'lom psixologik muhitni ta'minlash masalalari yoritilgan. Shuningdek, ta'lim sifati, pedagoglarning kasbiy faoliyati, bolalar xavfsizligi va psixologik xizmatning ahamiyati tahlil qilingan. Ichki nazorat va monitoringning ta'lim samaradorligini oshirishdagi o'rni ochib berilgan.

Аннотация: В данной статье рассматриваются вопросы обеспечения здоровой психологической среды в дошкольной образовательной организации посредством внутреннего контроля и мониторинга. Также проанализированы качество образования, профессиональная деятельность педагогов, безопасность детей и значение психологической службы. Раскрыта роль внутреннего контроля и мониторинга в повышении эффективности образовательного процесса.

Annotation: This article discusses the issues of ensuring a healthy psychological environment in preschool educational organizations through internal control and monitoring. It also analyzes the quality of education, professional activities of teachers, child safety, and the importance of psychological services. The role of internal control and monitoring in improving the effectiveness of the educational process is revealed.

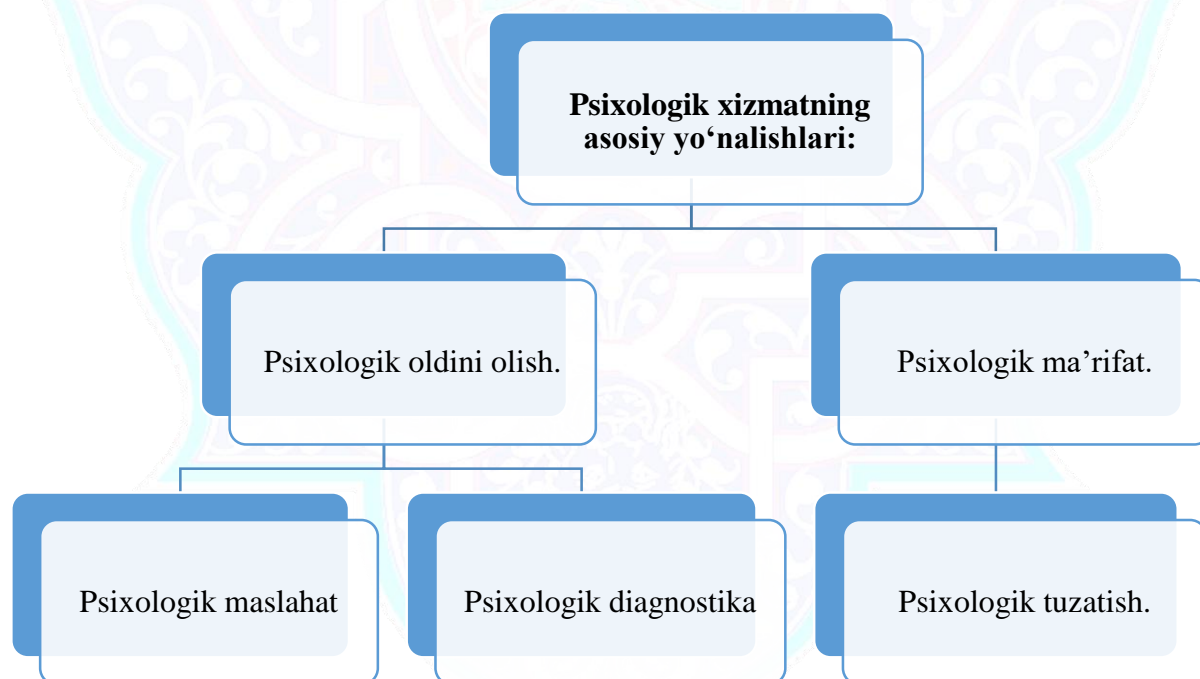
Kalit so'zlar: maktabgacha ta'lim, ichki nazorat, monitoring, sog'lom muhit, ta'lim sifati, pedagogik faoliyat, psixologik xizmat, bolalar rivojlanishi, boshqaruv, pedagog kompetensiyasi.

Ключевые слова: дошкольное образование, внутренний контроль, мониторинг, здоровая среда, качество образования, педагогическая деятельность, психологическая служба, развитие детей, управление, педагогическая компетентность.

Keywords: preschool education, internal control, monitoring, healthy environment, quality of education, pedagogical activity, psychological service, child development, management, pedagogical competence.

O'zbekiston Respublikasi maktabgacha ta'lim tizimini 2030 yilgacha rivojlantirish konsepsiyasini tasdiqlash to'g'risida"gi 2019-yil-10 maydagi PQ-4312/3106-sonli qarori maktabgacha ta'lim tizimini rivojlantirish bo'yicha kompleks chora- tadbirlarni o'z ichiga oladi. Ushbu xujjatlarda maktabgacha ta'lim tashkilotlarini tubdan isloh qilish, ularni zamonaviy texnologiyalar bilan jihozlash,

malakali pedagoglar bilan ta'minlash, innovatsiyalarni joriy etish vazifalari belgilab berilgan. Buning uchun maktabgacha ta'lim tashkilotlarida soglom psixologik muhitni ta'minlash, psixologik xizmat sohasini yo'lga qo'yish takomillashtirish muhim hisoblanadi. Maktabgacha ta'lim tashkilotida o'quv-tarbiya jarayonini individuallashtirish psixologning har bir bolaning ruhiy salomatligi va rivojlanishining to'laqonli bo'lishini ta'minlaydigan faoliyatning ustuvor yo'nalishlaridan biridir. Bola ruhining individual, rasmiy-dinamik xususiyatlarini hisobga olish alohida o'rin tutadi, bolalarning aqliy holati, jarayonlari, xatti- harakatlari va faoliyatining dinamikasini aniqlaydigan turli xil temperamentdagi bolalar bilan muayyan strategiya va taktikalarni ishlab chiqish hisoblanadi. Maktabgacha ta'lim tashkilotida ichki nazorat va monitoring orqali sog'lom muhitni ta'minlash bugungi ta'lim boshqaruvining muhim yo'nalishlaridan biridir. Zamonaviy pedagogik menejment nazariyasiga ko'ra, ichki nazoratning asosiy vazifasi kamchilik izlash emas, balki faoliyatni takomillashtirish, jamoaga metodik yordam ko'rsatish va ta'lim sifati uchun qulay sharoit yaratishdan iborat. Shu nuqtai nazardan, maktabgacha ta'lim tashkilotida ichki nazorat bolalarning xavfsizligi, pedagoglarning kasbiy mahorati va jamoadagi ijtimoiy-psixologik muhit bilan chambarchas bog'liq. Shunday qilib psixologik yordam tizimi bolalar, ota-onalar va tarbiyachilar uchun rivojlanish, ta'lim-tarbiya, moslashuv, har bir o'tish yosh davri masalalari bo'yicha o'z vaqtida malakali maslahat, uslubiy, psixodiagnostik va psixokorreksion yordam ko'rsatishda yordam berishi aniq.

Sog'lom psixologik muhit — bu doimiy harakatdagi jarayon bo'lib, u MTT rahbariyati, pedagoglar, psixologlar va ota-onalarning birgalikdagi izchil sa'y-harakatlarini talab qiladi. Bunday muhitda tarbiyalangan bola maktabga va keyingi hayotga yaxshi tayyorgarlik ko'radi, chunki u nafaqat bilimga, balki o'zini boshqara

olish, ijtimoiy ko'nikmalar va hayotga ijobiy munosabatga ega bo'ladi. Maktabgacha ta'lim tashkilotida (MTT) sog'lom psixologik muhit yaratish shunchaki xushmuomalalik sharoitini ta'minlash emas, balki bolaning psixologik salomatligi va kognitiv (bilish) rivojlanishiga bevosita ta'sir ko'rsatuvchi strategik pedagogik vazifadir. Bolaning har tomonlama rivojlanish asosi: Sog'lom psixologik muhit bolalarda xavfsizlik, ishonch va o'z-o'zini qadrlash hissini mustahkamlaydi, bu esa ularning o'rganishga bo'lgan qiziqishi, ijodiy salohiyati va stressga chidamliligini oshirishga xizmat qiladi. Pedagogning hal qiluvchi roli: Muhitning sifati avvalo pedagogning emotsional barqarorligi, kasbiy kompetentligi va har bir bolaning individual ehtiyojlariga hurmat bilan yondashish qobiliyatiga bog'liq. Tarbiyachilarning o'zaro hamkorligi va ruhiy sog'lomligi ham muhitga ijobiy ta'sir ko'rsatadi.

Bugungi kunda maktabgacha ta'lim tizimini rivojlantirish davlat siyosatining ustuvor yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. Maktabgacha yoshdagi bolalarning har tomonlama sog'lom, barkamol va intellektual rivojlanishini ta'minlash uchun ta'lim tashkilotida qulay va sog'lom muhit yaratish muhim ahamiyat kasb etadi. Bunday muhitni shakllantirishda ichki nazorat va monitoring tizimi alohida o'rin tutadi.

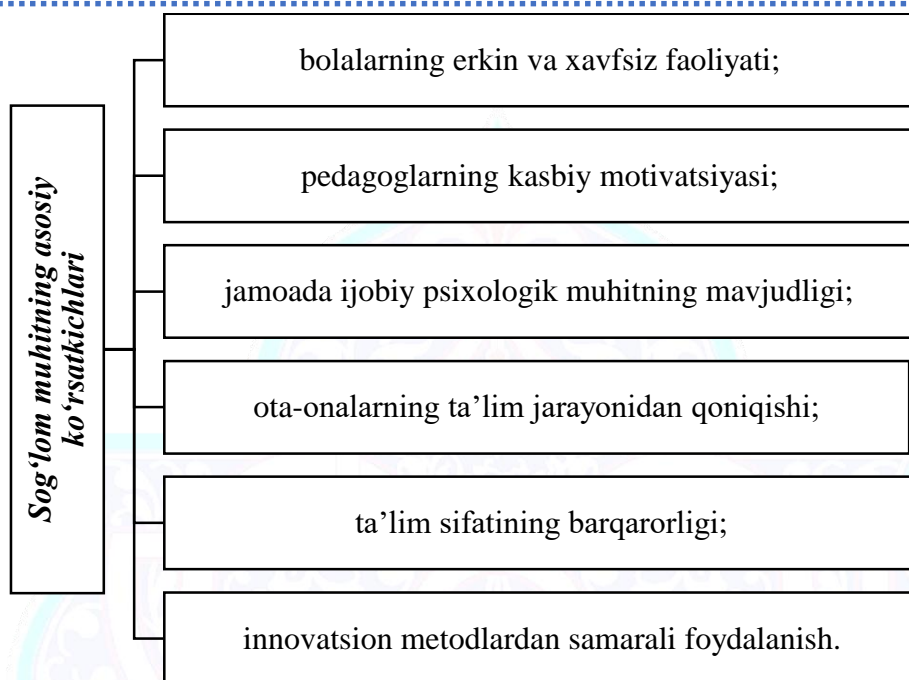
Ichki nazorat – bu tashkilot faoliyatining barcha yo'nalishlarini muntazam kuzatish, tahlil qilish va takomillashtirishga qaratilgan boshqaruv faoliyatidir. Monitoring esa amalga oshirilayotgan ishlarning holatini o'rganish, natijalarni baholash va kelgusidagi rivojlanish istiqbollari belgilash imkonini beradi. Ayniqsa, maktabgacha ta'lim tashkilotlarida ichki nazorat va monitoringning samarali tashkil etilishi ta'lim-tarbiya sifatini oshirish, pedagogik jarayonlarni muvofiqlashtirish hamda sog'lom psixologik muhitni ta'minlashga xizmat qiladi.

Monitoringning sog'lom muhit yaratishdagi o'rni

Monitoring – ta'lim sifatini nazorat qilishning muhim vositasi hisoblanadi. Monitoring orqali tashkilotdagi ta'limiy, tarbiyaviy va psixologik muhitning holati o'rganiladi. Sog'lom muhitni yaratishda monitoring quyidagi imkoniyatlarni beradi:

- bolalarning emotsional holatini aniqlash;
- pedagog va ota-onalar o'rtasidagi hamkorlikni baholash;
- ta'lim sifatidagi kamchiliklarni aniqlash;
- jamoadagi psixologik muhitni tahlil qilish;
- bolalar xavfsizligi va sog'lig'i bilan bog'liq holatlarni nazorat qilish.

Monitoring natijalari asosida tashkilot faoliyatini takomillashtirish bo'yicha aniq chora-tadbirlar ishlab chiqiladi. Ayniqsa, pedagogik diagnostika, so'rovnomalar, kuzatuv va tahlil usullari monitoring samaradorligini oshiradi.

Maktabgacha ta'lim tashkilotida ichki nazorat va monitoring tizimini samarali tashkil etish ta'lim sifati va sog'lom pedagogik muhitni ta'minlashda muhim ahamiyatga ega. **Monitoring natijalari asosida pedagogik faoliyatni takomillashtirish, mavjud kamchiliklarni bartaraf etish hamda bolalar uchun qulay ta'lim muhiti yaratish mumkin bo'ladi.** Shu bois ichki nazorat tizimini zamonaviy yondashuvlar asosida rivojlantirish maktabgacha ta'lim tizimining samaradorligini oshirishga xizmat qiladi. Shuningdek, monitoring natijalari asosida bolalarning rivojlanish darajasi, pedagoglarning samaradorligi, ota-onalar bilan hamkorlik holati hamda tashkilotdagi psixologik muhit haqida muhim xulosalar chiqariladi. Ayniqsa, bolalarning xavfsizligi, sog'lig'i va emotsional holatini muntazam kuzatib borish sog'lom ta'lim muhitini shakllantirishning asosiy omillaridan biri hisoblanadi. Maktabgacha ta'lim tashkilotida sog'lom muhitning mavjudligi bolalarning erkin fikrlashi, ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirishi, jamoada muloqot qilish ko'nikmalarining shakllanishi hamda ijtimoiy moslashuviga ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Bunday muhitni yaratishda rahbarning liderlik qobiliyati, pedagoglarning kasbiy mas'uliyati va jamoaning o'zaro hamkorligi muhim o'rin egallaydi.

Bundan tashqari, ichki nazorat va monitoring tizimini innovatsion yondashuvlar asosida tashkil etish, raqamli texnologiyalardan foydalanish, pedagogik diagnostika va tahlil metodlarini takomillashtirish ta'lim samaradorligini oshirishga xizmat qiladi. Zamonaviy monitoring tizimi orqali tashkilot faoliyatini muntazam baholab borish kelgusidagi rivojlanish strategiyalarini belgilash imkonini yaratadi.

Demak, maktabgacha ta'lim tashkilotida ichki nazorat va monitoringni puxta yo'lga qo'yish nafaqat ta'lim sifatini oshirish, balki bolalar uchun xavfsiz, qulay va sog'lom ta'lim muhitini yaratishda ham muhim ahamiyat kasb etadi. Shu bois ushbu

jarayonlarni zamon talablari asosida tashkil etish va takomillashtirish maktabgacha ta'lim tizimining barqaror rivojlanishiga xizmat qiladi.

Xulosa qilib aytganda, maktabgacha ta'lim tashkilotida ichki nazorat va monitoring tizimini samarali tashkil etish sog'lom muhitni ta'minlashning muhim omillaridan biridir. Mazkur jarayonlar ta'lim sifati, pedagoglarning kasbiy faoliyati va bolalarning rivojlanish ko'rsatkichlarini muntazam nazorat qilish imkonini beradi. Shu bilan birga, monitoring natijalari asosida mavjud muammolarni bartaraf etish, pedagogik faoliyatni takomillashtirish va jamoada ijobiy psixologik muhit yaratish mumkin bo'ladi. Demak, ichki nazorat va monitoring tizimining puxta yo'lga qo'yilishi maktabgacha ta'lim tashkiloti faoliyatining samaradorligini oshirishga xizmat qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. O'zbekiston Respublikasi "Maktabgacha ta'lim va tarbiya to'g'risida"gi Qonuni.
2. "Ilk qadam" davlat o'quv dasturi. – Toshkent, 2022.
3. Ishmuhamedov R. "Ta'limda innovatsion texnologiyalar". – Toshkent, 2020.
4. Tolipov O'., Usmonboyeva M. "Pedagogik texnologiyalar". – Toshkent, 2019.
5. Xasanboyeva O. "Maktabgacha pedagogika". – Toshkent, 2021.
6. Yo'ldoshev J., Xasanboyev A. "Ta'lim menejmenti". – Toshkent, 2020.